

แบบรายงานการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ประเด็นที่ 4 สุขภาพกลุ่มวัย สุขภาพจิต

หัวข้อ บูรณาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

จังหวัด ปราจีนบุรี เขตสุขภาพที่ 6 รอบที่ 2/2565

วันที่ 7-8 กรกฎาคม 2565

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ (กรม/กอง/ศูนย์วิชาการ)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก: กรมการแพทย์

หน่วยงานผู้รับผิดชอบร่วม: กรมอนามัย, กรมสุขภาพจิต, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

2. วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่

จังหวัดปราจีนบุรีมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 17.71 (ผู้สูงอายุ 87,699 คน จากประชากรทั้งหมด 495,325คน) ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุตอนต้น ร้อยละ 54.70 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุมากกว่าระดับเขต ร้อยละ 16.39 แต่น้อยกว่าระดับประเทศ ร้อยละ 18.50 อำเภอที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดคือ อำเภอบ้านสร้าง ร้อยละ 21.93 รองลงมาคือ ศรีมโหสถ ร้อยละ 20.84 และอำเภอประจันตคาม ร้อยละ 20.51 สำหรับการคัดกรองประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) ปีงบประมาณ 2565 คัดกรอง ร้อยละ 68.35 (ผู้สูงอายุที่คัดกรอง ADL 55,865 คน จากทั้งหมด 81,733 คน) พบผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี (กลุ่มติดสังคม) ร้อยละ 96.67 ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) ร้อยละ 2.53 และช่วยเหลือตนเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย (กลุ่มติดเตียง) ร้อยละ 0.80 มีชมรมผู้สูงอายุทั้งหมด 91 ชมรม เป็นชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ 2 แห่ง (ร้อยละ 2.20) ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุตำบลวังตะเคียน และชมรมผู้สูงอายุตำบลดงกระทงยาม (ทั้ง 2 ชมรมเป็นเป้าหมายชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ)

การคัดกรองกลุ่มอาการที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ (Geriatrics Syndrome) ได้แก่ โรคสมองเสื่อม คัดกรองได้ร้อยละ 51.19 พบความผิดปกติ ร้อยละ 1.01 ภาวะซึมเศร้า คัดกรองได้ร้อยละ 71.12 พบผิดปกติร้อยละ 0.09 ข้อเข่าเสื่อม คัดกรองได้ร้อยละ 61.78 พบผิดปกติ ร้อยละ 3.69 ภาวะหกล้ม คัดกรองได้ร้อยละ 63.97 พบผิดปกติ ร้อยละ 3.67 อำเภอที่พบผู้สูงอายุเสี่ยงต่อภาวะหกล้มมากที่สุดคือ อำเภอบ้านสร้าง ร้อยละ 22.21 รองลงมาคืออำเภอศรีมโหสถ ร้อยละ 10.31 และอำเภอนาดี ร้อยละ 5.32 สำหรับการคัดกรองสุขภาพช่องปาก คัดกรองได้ร้อยละ 62.21 พบผิดปกติ ร้อยละ 3.71

การคัดกรองซึมเศร้า (2Q) ในผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง จำนวน 1,579 คน (เป้า 1,863 คน) คิดเป็นร้อยละ 84.76 โดยอำเภอที่มีผลคัดกรองซึมเศร้า 2Q สูงสุด คือ อำเภอศรีมหาโพธิ อำเภอเมืองปราจีนบุรี และอำเภอกบินทร์บุรี (ร้อยละ 93.20, 87.13 และ 83.72 ตามลำดับ) พบผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง เสี่ยงซึมเศร้า จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 3.10 ผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงได้รับการประเมินต่อยุ่ด้วยแบบประเมินโรคซึมเศร้า 9Q จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 48.98 พบผู้สูงอายุมีภาวะซึมเศร้า จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 (ข้อมูลจาก HDC หมวดยส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต วันที่ 27 มิถุนายน 2565)

การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ผู้สูงอายุปี 2565 จำนวน 8 ด้าน ผ่าน Blue Book Application เป้าหมายการสำรวจฯ จำนวน 6,708 คน มีการประเมินเข้ามา 2,489 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 ผลจากการสำรวจพฤติกรรมที่พึงประสงค์ พบว่าผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ครบ 8 ด้าน จำนวน 950 คน (ร้อยละ 38.17) ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย สำหรับพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์รายด้าน พบน้อยที่สุดคือ มีกิจกรรมทางกายที่ระดับปานกลาง สะสม 150 นาที/สัปดาห์ ร้อยละ 64.20 รองลงมาคือ กินผักและผลไม้ได้วันละ 5 กำมือ เป็นประจำ ร้อยละ 65.41 และการนอนหลับอย่างเพียงพอ อย่างน้อยวันละ 7-8 ชั่วโมง ร้อยละ 70.15 จังหวัดมีแผนการดำเนินงาน ดูแลส่งเสริมสุขภาพรายบุคคลในโรงเรียนผู้สูงอายุ (Individual Wellness Plan) จำนวน 3 แห่งคือ โรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลดงกระทงยาม

อำเภอศรีมหาโพธิ, โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลโนนหอม อำเภอเมือง และโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลวังตะเคียน อำเภอภินทรบุรี เป้าหมายแห่งละ 20 คน รวมทั้งหมด 60 คน

การดำเนินงานตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ผ่านเกณฑ์ ในปี 2565 ร้อยละ 98.46 (มีตำบลทั้งหมด 65 ตำบล จำแนกเป็นตำบลที่ผ่านการประเมินปี 65 จำนวน 3 แห่ง, ตำบลผ่านเกณฑ์ในปี 62-64 จำนวน 33 แห่ง และตำบลที่ผ่านเกณฑ์ปี 59-61 และได้รับรองซ้ำในปี 65 (Re-Accreditation) จำนวน 28 แห่ง) การดำเนินงานตำบลฯ พบว่ายังมีตำบลที่ต้องทำการประเมินซ้ำ 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ่อทอง อำเภอภินทรบุรี ครอบคลุมประเมินซ้ำแต่พื้นที่ยังไม่ได้ประเมินซ้ำ ไม่ได้เข้าร่วมโครงการตำบลฯ เนื่องจากขาดผู้รับผิดชอบงานกองทุนตำบล มี Care Manager ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฯ ขึ้นทะเบียนในโปรแกรม 3C จำนวน 126 คน และมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฯ ขึ้นทะเบียนในโปรแกรม 3C จำนวน 1,086 คน ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงรายใหม่ปี 2565 จำนวน 1,083 คน ได้รับการจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care Plan) ในระบบโปรแกรม 3C ปี 2565 จำนวน 1,002 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.52 และยอดสะสมการจัดทำ Care Plan ปี 2561-2565 จำนวน 3,616 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.75 และผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงในโครงการ Long Term Care ได้รับการดูแลตาม Care Plan ครบ 9 เดือนขึ้นไปที่มีการบันทึกในระบบ สปสช. 646 คน มีการเปลี่ยนแปลงคะแนน ADL ดีขึ้น 55 คน คิดเป็นร้อยละ 8.51

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
1. พฤติกรรมสุขภาพที่พึ่งประสงค์ของผู้สูงอายุ	<p>กรมอนามัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์อนามัยที่ 6 ชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้งานแอปพลิเคชัน BLUEBOOK และการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึ่งประสงค์ของผู้สูงอายุ ผ่านการประชุมชี้แจงแผนงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 (ระบบออนไลน์) <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีแผนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสุขภาพการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Individual wellness plan) ในโรงเรียนผู้สูงอายุ 3 แห่ง แห่งละ 20 คน 	<p>กรมอนามัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้ BLUE BOOK APPLICATION และ การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึ่งประสงค์ของผู้สูงอายุ ผ่านการประชุมชี้แจง แผนงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 (ระบบออนไลน์) - ขับเคลื่อนการดำเนินงานสมุดบันทึกสุขภาพผู้สูงอายุ (Bluebook application) และการจัดทำแผนดูแลสุขภาพ Wellness plan ผ่านชมรม/รร.ผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2565 ณ ห้องประชุมสัตบรรณ ศอ.6 มีผู้เข้าร่วมประชุมผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมด 329 คน <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สูงอายุใช้ Blue Book Application จำนวน 6,428 คน - จังหวัดได้ทำหนังสือเร่งรัดติดตามการดำเนินงานสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึ่งประสงค์ของผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ทุกอำเภอ (ปจ 0033/7091 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2565) อยู่ระหว่างการดำเนินงาน

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
<p>2. สมองเสื่อม พลัดตกหกล้ม ไม่มีคลินิก ผู้สูงอายุใน โรงพยาบาล ระดับ M2 ขึ้นไป</p>	<p>กรมอนามัย</p> <ol style="list-style-type: none"> รูปแบบ/คู่มือชะลอชราชิวายีนยาว ส่งเสริมสนับสนุนความรู้ด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุส่งเสริมการเคลื่อนไหวและออกกำลังกาย เพื่อลดโอกาสเสี่ยงในการหกล้ม ของผู้สูงอายุ <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> มีแผนจัดประชุมทบทวนแนวทางการ จัดบริการคลินิกผู้สูงอายุและ ติดตามประเมิน คุณภาพคลินิก กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ที่ เกี่ยวข้องการดำเนินงานคลินิกผู้สูงอายุ ร.พ. เจ้าพระยาอภัยภูเบศร และ รพ. กบินทร์บุรี 	<p>กรมอนามัย</p> <ol style="list-style-type: none"> ศูนย์อนามัยที่ 6 ประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมป้องกัน การพลัดตกหกล้มของผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 วันที่ 18 เมษายน 2565 ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดทำ “คู่มือป้องกันการพลัดตกหกล้ม ในผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6” เพื่อเป็นแนวทางป้องกันการ การพลัดตกหกล้ม เนื้อหาประกอบด้วย ความรู้การ เปลี่ยนแปลงตนเองในผู้สูงอายุ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การประเมินคัดกรองความสามารถในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน (ADL) การประเมินความเสี่ยงการพลัด ตกหกล้ม การออกกำลังกายเสริมสร้างความแข็งแรง ของกล้ามเนื้อ และการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับ ผู้สูงอายุ <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> บูรณาการการดำเนินงานร่วมกับ พื้นที่ มีการขับเคลื่อน งานผ่านคลินิกผู้สูงอายุ ซึ่งปีงบประมาณ 2565 อยู่ระหว่างดำเนินการ
<p>3. ตำบลที่มี ระบบส่งเสริม สุขภาพดูแล ผู้สูงอายุระยะ ยาว (Long Term Care)</p>	<p>กรมอนามัย</p> <ol style="list-style-type: none"> ขับเคลื่อนการดำเนินการส่งเสริมดูแล ผู้สูงอายุระยะยาว เขตสุขภาพที่ 6 ขับเคลื่อน Digital Health Platform (Blue Book app., โปรแกรม 3 C กรมอนามัย) <p>ระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ชี้แจงพื้นที่ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ตำบล LTC 	<p>กรมอนามัย</p> <ol style="list-style-type: none"> ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนา นวัตกรรม ระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว เขตสุขภาพที่ 6 วันที่ 21-22 มิถุนายน 2565 ณ ห้อง ประชุมสัตบรรณ (ระบบออนไลน์) ประชุมติดตามการขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพ วัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ประจำปี 2565 โดยใช้ Digital Health Platform (Blue Book โปรแกรม LTC กรมอนามัย) ผ่านระบบออนไลน์ วันที่ 11 พฤษภาคม 2565 ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดทำคลิป VDO ออกกำลังกาย เพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้ม เนื้อหาประกอบด้วย การประเมินความเสี่ยงการพลัดตกหกล้ม และการออก กำลังกายเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความยาว 15 นาที <p>ระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ติดตามการประเมินตำบล LTC ให้ผ่านเกณฑ์ ผ่านระบบ Line กลุ่ม/ โทรศัพท์

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
	- เยี่ยมเสริมพลัง /ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ ผ่านระบบ Line กลุ่ม /โทรศัพท์	- ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานผู้สูงอายุ ประจำปี 2565 ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2565 - ประชุมฟื้นฟูศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Caregiver) ในวันที่ 15-17 มิถุนายน 2565 Caregiver จำนวน 63 ราย - สสจ.ปราจีนบุรี ร่วมกับ อบจ.ปราจีนบุรี ได้จัดอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใหม่ /ทดแทน (หลักสูตร อสม.ใหม่) ปี 2565 รุ่นที่ 5 วันที่ 8-10 มิถุนายน 2565 ผู้เข้าร่วมอบรม จิตอาสาจากอำเภอ กบินทร์บุรี จำนวน 76 คน จิตอาสาจากอำเภอนาดี 86 คน รวม 162 คน - สสจ.ปราจีนบุรี ร่วมกับอบจ.ปราจีนบุรี ได้จัดอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใหม่ /ทดแทน (หลักสูตร อสม. ใหม่) ปี 2565 รุ่นที่ 6 วันที่ 15 -17 มิถุนายน 2565 ผู้เข้าร่วมอบรมจิตอาสาจากอำเภอ กบินทร์บุรี จำนวน 142 คน

3. นวัตกรรมตัวอย่างที่ดี

- นวัตกรรมด้านการส่งเสริมดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ดีเด่นระดับจังหวัด ได้แก่ นวัตกรรมผ้ายืด ชะลอ เข้าเสื่อม เจ้าของผลงาน คุณสุภาพร คำลือ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ รพ.สต.บ้านหนองตะแบก อำเภอนาดี
- ผู้สูงอายุต้นแบบ สุขภาพดี ชีวีมีสุข ดีเด่น ระดับจังหวัด ได้แก่ นางสาววัลย์ เตชะตรีระวัฒนธน์ อายุ 83 ปี ตำบลโคกปึก อำเภอสรีมโหสถ
- ชมรมผู้สูงอายุ ดีเด่นระดับจังหวัด ได้แก่ชมรมผู้สูงอายุตำบลวังตะเคียน อำเภอกบินทร์บุรี
- ผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุดีเด่น (Care manager) ระดับจังหวัด ได้แก่ ว่าที่ร้อยตรี ชัชวัล มีชัย พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ รพ.สต.คู์ลำพัน อำเภอสรีมโหสถ
- ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) ดีเด่น ระดับจังหวัด ได้แก่ นางรังษี เตชะบัน รพ.สต.ลาดตะเคียน อำเภอกบินทร์บุรี

4. ข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ

4.1 สำหรับพื้นที่

- เร่งรัดการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ และจัดทำแผนการดูแลสุขภาพ (wellness plan)
- ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขคัดกรองและประเมินโรคซึมเศร้าให้ครอบคลุมในกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะการคัดกรองโรคซึมเศร้า (9Q) พร้อมทั้งประเมินปัญหาอารมณ์ พฤติกรรม ในผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียง และช่วยเหลือดูแลกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการประเมินโรคซึมเศร้า (9Q) ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

- ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขนำองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากกรมสุขภาพจิตไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตและติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อดูแลสังคมจิตใจผู้สูงอายุเสี่ยงซึมเศร้าให้ครอบคลุมทุกอำเภอ

4.2 สำหรับส่วนกลาง

- สนับสนุนสื่อหรือองค์ความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ผู้รายงาน : นางสาวลลิตา สุขแสงปัญญา

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์ : 062 335 5505

ผู้รายงาน : นางสาวจรรยา สอนภักดี

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6

โทรศัพท์ : 093 398 9832

ผู้ตรวจรายงาน : นางยุพา ชัยเพชร

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ (ด้านโภชนาการ)

โทรศัพท์ : 094 479 4115

วัน/เดือน/ปี : 6 กรกฎาคม 2565